

Jeugd en Gezin

> Retouradres Postbus 16166 2500 BD Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX DEN HAAG
T 070 340 50 30
F 070 340 78 34
www.jeugdengezin.nl

Ons kenmerk
JZ-K-U-2931834

Bijlagen
1

Uw brief
3 februari 2009

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de datum
en het kenmerk van deze
brief.*

Datum 4 juni 2009
Betreft Kamervragen

Geachte voorzitter,

Hierbij zend ik u, mede namens de staatssecretaris van Justitie, de antwoorden op de vragen van het Kamerlid Langkamp (SP) over het vonnis waarin bepaald is dat de Wet op de jeugdzorg strijdig is met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) (3 februari 2009).

Hoogachtend,
de Minister voor Jeugd en Gezin,

mr. A. Rouvoet

Antwoorden op kamervragen van het Kamerlid Langkamp (SP) over het vonnis waarin bepaald is dat de Wet op de jeugdzorg strijdig is met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM).
(3 februari 2009)

Vraag 1

Wat is uw reactie op het bericht dat de rechtbank Amsterdam heeft bepaald dat artikel 29a, eerste lid, van de Wet op de jeugdzorg onverbindend is, omdat dit artikel strijdig is met artikel 5 van het EVRM?¹

Antwoord 1

Inmiddels is door verschillende rechtbanken en gerechtshoven geoordeeld over het afgeven van een machtiging gesloten jeugdzorg op basis van artikel 29a, eerste lid, Wet op de jeugdzorg (Wjz). Deze uitspraken betrek ik graag bij de beantwoording van de vragen.

De gerechten zijn ingegaan op het begrip 'minderjarige' in artikel 5, eerste lid, aanhef en onder d, van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) in relatie tot de toepassing van gesloten jeugdzorg. Het EVRM spreekt over minderjarigen zonder daar een concrete leeftijds aanduiding aan toe te voegen. Het EVRM sluit aan bij de meerderjarigheidsleeftijd in de nationale wetgeving. Deze gerechten oordelen dat, nu artikel 1:233 Burgerlijk Wetboek bepaalt dat een jeugdige die de leeftijd van achttien jaar nog niet heeft bereikt minderjarig is en elders in de Nederlandse wetgeving (ook in artikel 29a, eerste lid, Wjz) geen mogelijkheid wordt opengelaten om de meerderjarigheid op een later tijdstip te doen intreden, vrijheidsbeneming van een 18-plusser om toe te zien op zijn opvoeding in beginsel in strijd is met artikel 5 EVRM.

Op 26 maart jl. heeft het gerechtshof 's-Gravenhage, in tegenstelling tot wat de rechtbank Amsterdam in zijn beschikking van 23 januari jl. heeft gezegd, een beroep op de onverbindendheid van artikel 29a, eerste lid, Wjz afgewezen.² Dit strookt met de gedachte dat toepassing van de gesloten jeugdzorg bij 18-plussers onder bepaalde omstandigheden wel mogelijk zou moeten zijn.

Overigens heeft ook de rechtbank Amsterdam op 23 maart jl. een machtiging gesloten jeugdzorg afgegeven voor een 18-plusser. De rechtbank heeft daarbij aangegeven dat voortschrijdend inzicht de rechtbank tot het oordeel leidt dat artikel 29a, eerste lid, Wjz voor 18-plussers buiten toepassing zou moeten worden gelaten, behoudens zeer bijzondere gevallen.

De rechtbanken geven een genuanceerde uitleg van artikel 29a, eerste lid, Wjz in het licht van artikel 5 EVRM. Er zijn mogelijkheden om voor 18-plussers een machtiging gesloten jeugdzorg af te geven maar de rode draad is dat daarvoor strenge criteria gelden.

Vraag 2

Is het de eerste keer dat een rechter een dergelijke verstrekkende uitspraak heeft gedaan?

Antwoord 2

Ja. Zoals ik bij vraag 1 heb aangegeven, was dit ook de enige keer dat er een dergelijke verstrekkende uitspraak is gedaan.

¹ <http://www.nieuwsbank.nl/inp/2009/01/29/R263.htm>

² Zie LJN: BH9207, Gerechtshof 's-Gravenhage, 200.027.138.01.

Vraag 3

Welke gevolgen heeft deze uitspraak voor de betekenis van artikel 29a, eerste lid van de Wet op de jeugdzorg?

Antwoord 3

Op dit moment is dat nog niet geheel helder, aangezien er beschikkingen met een verschillende strekking zijn. De eerste, en meest vergaande, uitspraak van de rechtbank Amsterdam, naar aanleiding waarvan deze kamervragen zijn gesteld, is echter niet herhaald. In de jurisprudentie lijkt een lijn te ontstaan over wat er nog wel toelaatbaar is. Die lijn lijkt zicht te ontwikkelen in de richting dat het afgeven van een machtiging gesloten jeugdzorg voor 18-plussers mogelijk is, als sprake is van bijzondere omstandigheden, als de jeugdige al behandeld werd en als overgang naar een ander verblijf.

In de praktijk was en is er een behoefte aan de mogelijkheid om 18-plussers met ernstige opvoed- en opgroei problemen in een gesloten setting te kunnen blijven behandelen. Vóór inwerkingtreding van de wetwijziging voor de gesloten jeugdzorg op 1 januari 2008 bleek immers in de praktijk dat jeugdigen al ruim voor zij 18 werden niet meer op civielrechtelijke titel in een justitiële jeugdinrichting (jji) werden geplaatst, omdat er voor hen geen mogelijkheid was het verblijf in de geslotenheid af te ronden. Dit had het ongewenste effect dat een deel van de jeugdigen met zeer ernstige opvoed- en opgroei problemen geen behandeling kreeg.

Vraag 4

Welke gevolgen heeft deze uitspraak voor de jongeren tussen de 18 en 21 jaar, die een machtiging gesloten jeugdzorg moeten hebben, en wat betekent dit voor de verlengingen van de gesloten jeugdzorgmachtigingen voor deze groep?

Antwoord 4

Jeugdigen tussen 18 en 21 jaar die op dit moment in een gesloten jeugdzorginstelling verblijven hebben een machtiging van de kinderrechter. Bij (nieuwe) verzoeken tot een voortgezet verblijf van (bijna) 18-plussers zal het bureau jeugdzorg telkens moeten aangeven waarom in dat individuele geval gesloten jeugdzorg aangewezen is, waarbij uiteraard aan alle criteria voor gesloten jeugdzorg moet zijn voldaan.

Uit de wetsgeschiedenis blijkt dat bij de toepassing van artikel 29a, eerste lid, Wjz, per individueel geval moet worden bezien of in dat geval aan alle eisen is voldaan. Het moet daarbij expliciet gaan om *voortzetting* van de behandeling die al voor het 18^e levensjaar is aangevangen. Daarnaast moet *nog steeds* sprake zijn van ernstige opvoed- en opgroei problemen die de ontwikkeling van de jeugdige naar volwassenheid ernstig belemmeren. De vrijheidsontneming zal na het bereiken van de 18-jarige leeftijd steeds proportioneel en subsidiair moeten zijn: de vrijheidsontneming moet in redelijke verhouding staan tot het doel dat men ermee wenst te dienen en er is geen redelijk alternatief. Dat betekent dat, nog meer dan bij 18-minners het geval is, van het bureau jeugdzorg verwacht mag worden dat bekeken is wat het mogelijke vervolgtraject van de jeugdige is, dat er geen alternatieven zijn voor de behandeling in de gesloten jeugdzorg en dat een aansluitende periode in de gesloten jeugdzorg zo kort mogelijk duurt. Het vervolgtraject kan een ander, open (jeugd)zorgtraject zijn, maar kan ook betekenen dat de jeugdige, indien nodig met bepaalde ondersteuning, naar huis

gaat. Een korte aanvullende periode in de gesloten jeugdzorg zou er in sommige gevallen ook voor kunnen zorgen dat een jeugdige met een ambulant, in plaats van een residentieel traject verder kan.

Vraag 5

Hoeveel jongeren tussen de 18 en 21 jaar hebben momenteel een machtiging gesloten jeugdzorg?

Antwoord 5

Half februari 2009 verbleven er 41 jeugdigen van 18 jaar of ouder met een machtiging gesloten jeugdzorg in een gesloten jeugdzorginstelling.

Vraag 6

Wat gebeurt er met deze jongeren nu deze machtiging niet meer wordt afgegeven?

Vraag 7

Kunnen deze jongeren ergens anders terecht? Zo ja, welke andere mogelijkheden zijn er voor deze groep?

Antwoord 6 en 7

De 18-plussers die op dit moment in de gesloten jeugdzorginstellingen verblijven hebben daartoe een machtiging van de kinderrechter gekregen. Als een door bureau jeugdzorg aangevraagde machtiging niet wordt afgegeven, dan kan het bureau jeugdzorg bezien wat de andere mogelijkheden voor de jeugdige zijn. Van het individuele geval zal afhangen wat die mogelijkheden zijn. Overigens zijn de alternatieven voor deze doelgroep beperkt. Zo zal een machtiging op grond van de Wet bopz slechts voor een beperkt aantal jongeren in de gesloten jeugdzorg een alternatief zijn. Er zal dan ook niet snel een zodanig alternatief voor een jeugdige met ernstige opvoed- en opgroei-problematiek beschikbaar zijn dat opname in de gesloten jeugdzorg niet noodzakelijk is. Artikel 29a, eerste lid, voorziet dan ook in een leemte in de bestaande mogelijkheden die in de praktijk gevoeld werd en wordt.

Vraag 8

Is er niet een groot risico dat juist deze groep jongeren tussen wal en schip raken? Zo ja, wat gaat u hier aan doen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8

De gesloten jeugdzorg heeft een nieuwe mogelijkheid gecreëerd voor behandeling van 18-plussers met ernstige gedragsproblemen. Deze nieuwe mogelijkheid was en is bedoeld om een in de praktijk bestaande leemte op te vullen. In die zin is er met deze wettelijke regeling al een verbetering van de situatie van voor de gesloten jeugdzorg. Zoals tijdens de behandeling van de wetwijziging aan de orde is gekomen, is het echter niet onbeperkt mogelijk 18-plussers in verband met opvoed- en opgroei-problemen gedwongen te behandelen. Als voor een jeugdige geen machtiging gesloten jeugdzorg wordt afgegeven, moet, zoals ook aangegeven in antwoord op vraag 6, per jeugdige bekeken worden wat er dan wel mogelijk is.

Vraag 9

Wordt er hoger beroep ingesteld tegen deze uitspraak van de rechtbank Amsterdam? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 9

Nee. Het betreffende bureau jeugdzorg heeft mij geïnformeerd dat het in het onderhavige geval niet in hoger beroep gaat, omdat er een goed passend alternatief voor de jongen is gevonden.